фінансів України від 28.05.1999 № 137 станом на 16.02.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text (дата звернення 16.02.2025)

Шульга С. В.,
д.е.н., професор,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ АУДИТУ 501 «АУДИТОРСЬКІ ДОКАЗИ – ОСОБЛИВІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВІДІБРАНИХ ЕЛЕМЕНТІВ»

Забезпечення якості аудиторських доказів, що є підґрунтям думки незалежного аудитора, здійснюється через впровадження в діяльність суб'єктів аудиторської діяльності (надалі – САД) процедур, що передбачені Міжнародними стандартами аудиту (надалі – МСА) [1]. *МСА 501 «Аудиторські докази – особливі положення щодо відібраних елементів» (надалі – МСА 501) встановлює спеціальні вимоги для окремих аспектів аудиту, зокрема це стосується:*

– запасів (процедур збору достатніх та прийнятних аудиторських доказів щодо існування та стану запасів, їх оцінки на дату балансу, якщо ця стаття визнана аудиторам суттєвою та схильною до викривлення);

– судових позовів та претензій (доказів щодо повноти інформації про судові позови та претензії, та оцінки їх впливу на фінансову звітність);

– інформації за сегментами (інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи та зобов'язання окремих сегментів діяльності підприємства, економічних чи географічних).

Орган суспільного нагляду за аудиторською дальністю та Комітет з контролю якості Аудиторської палати України виявили помилки, що стосуються підтвердження залишків запасів та їх оцінки на дату балансу. [2] Дієвою процедурою підтвердження наявності та оцінки запасів є інвентаризація. Аудитор може спостерігати за фізичним підрахунком запасів, що здійснює суб'єкт господарювання, здійснювати перевірку відібраних елементів, документувати свої спостереження та результати перевірок для подальшого аналізу і підтвердження достовірності фінансової звітності. Робочий документ щодо участі САД в інвентаризації розроблено та представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Участь САД в інвентаризації

САД «ААА»
Клієнт: ТОВ "ХХХ" **Період перевірки: 31.12.202Хр.**
Загальна оцінка результатів виконання процедури спостереження за інвентаризацією

Продовження таблиці 1

Фактори оцінки	**Результати**
Місце проведення інвентаризації (адреса, короткий опис приміщення, території)	Місто _____, _____область , вул. _____, № будинку/корпусу
Контактна особа з боку аудиторської фірми	ПІБ
Голова і члени інвентаризаційної комісії (ПІБ, посада)	Голова комісії: ПІБ Члени комісії: ПІБ
Чи виявлені в ході спостереження суттєві недоліки обліку запасів/основних засобів	виявлені/не виявлені
Чи є особливості діяльності, що впливають на процедуру інвентаризації	наявні/відсутні
Термін проведення інвентаризації	15.12.202хр.-19.12.202хр.
Загальна кількість матеріальних складів	один
Кількість матеріальних складів, які знаходяться в інших населених пунктах	відсутні
Кількість складів, на яких був присутній аудитор при інвентаризації	Місто _____, _____область , вул. _____,№ будинку/корпусу
Чи є інформація в обліковій політиці про порядок проведення інвентаризації активів?	Є окремий пункт про інвентаризацію та особливості списання ТМЦ
Чи охороняється територія організації? Обладнані складські приміщення пожежно-охоронною сигналізацією?	так
Чи створені матеріально відповідальним особам умови для забезпечення збереження матеріальних цінностей, чи є і закриваються складські приміщення, шафи, сейфи, ємкості для зберігання цінностей?	так, обмежений доступ на склад , прохід на склад тільки черех охорону і контроль технічними засобами
Чи існує контроль за порядком вивезення цінностей з організації (наявність КПП)?	так, є контрольно-пропускний пункт на території
Чи дозволяє встановлений термін проведення інвентаризації здійснити повну і точну перевірку фактичної наявності майна?	так
Чи вносилися в описі дані про залишки цінностей зі слів матеріально відповідальних осіб або за даними обліку без перевірки їх фактичної наявності?	ні, такого не спостерігали
Чи є в організації затверджені технічні розрахунки для визначення ваги (або об'єму) навалочних матеріалів?	немає необхідності, виходячи зі специфіки запасів
Чи були прикладені до опису акти обмірів, технічні розрахунки і відомості схил?	за специфікою запасів це непотрібно
Відпускалися чи під час інвентаризації ТМЦ?	ні
Чи був письмовий дозвіл керівника і головного бухгалтера на відпустку ТМЦ під час їх інвентаризації?	ні внутрішніми документами не передбачено
При відпустці ТМЦ під час їх інвентаризації чи робилася в видаткових документах відмітка за підписом голови інвентаризаційної комісії ?	відсутність ТМЦ не зафіксована
Чи були стелажі (полиці, осередки) пронумеровані?	так, є окрема система нумерації місць зберігання
Чи були ТМЦ розкладені по номенклатурним номерам (марками, сортами, профілів, розмірами і т.д.)	так

Продовження таблиці 1

Чи були виявлені на складі неліквідні і пошкоджені ТМЦ? Чи були вони відокремлені від ліквідних і якісних? Чи були вони занесені до окремого опису?	не виявлено, виходячи зі специфіки підготовки виробництва в випробувальному режимі
Чи складалися описи окремо на МПЗ, що знаходяться в дорозі і на складах інших організацій?	не виявлені
Чи складалися окремі описи на майно, яке перебуває на відповідальному зберіганні або отримане для переробки?	не виявлені
Чи вироблялося виправлення помилок у всіх примірниках описів шляхом закреслення неправильних записів і проставлення над закресленими правильних записів?	не виявлені
Чи були виправлення підписані усіма членами інвентаризаційної комісії і матеріально відповідальними особами	
Чи були нестачі зараховані надлишками?	не виявлені
Чи були дотримані умови заліку?	
Чи було виявлено бухгалтером в ході аналізу результатів інвентаризації, що виявлені недостачі або надлишки запасів виникли через помилки в бухгалтерському обліку?	
Результати інвентаризації: - своєчасно відображені в бухгалтерському обліку? - відображені в повному обсязі?	так, тут же кінцевий перерахунок в системі складської програми
Висновки: У ході проведення інвентаризації не виявлено порушень/або вказати виявлені відхилення. ПІБ представників САД, їх підписи і дата	

Таким чином, документування процедур інвентаризації допомагає САД здійснити збір прийнятних та достатніх аудиторських доказів щодо запасів, об’єктивно їх оцінити, прийняти обґрунтовані рішення та сформувати аудиторську думку у звіті про фінансову звітність суб’єкта господарювання за відповідний період.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. IAASB. 2020. Ч. I–III. URL: https://www.iaasb.org/publications/mizhnarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-auditu-oglyadu-inshogo-nadannya-vpevnenosti-ta-suputnikh-0

2. Аналіз порушень суб’єктами аудиторської діяльності професійних вимог щодо якості аудиторських послуг за 2024 рік Матеріали АПУ URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2-%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-2024-%D1%80%D1%96%D0%BA-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82.pdf